

5. december 2017

Notat om spørgeundersøgelse blandt økologiske landmænd på Fyn om næringsstofforsyning og holdning til biogasanlæg

Forsyningen med næringsstoffer til økologisk planteavl bliver i stigende grad en udfordring, og på Fyn har etableringen af store biogasanlæg givet konkrete udfordringer med at få adgang til konventionel gødning, der må bruges på økologiske bedrifter.

SEGES har derfor i samarbejde med økologi-rådgiverne på Fyn gennemført en spørgeundersøgelse blandt et udvalg af de fynske økologer.

Dette notat sammenfatter undersøgelsens resultater og skal om muligt danne grundlag for en videre proces blandt de fynske økologer vedrørende tiltag, der kan forbedre og sikre næringsstofforsyningen fremadrettet.

Omfang og bedriftstyper

Der er gennemført telefoninterviews med 14 landmænd (hvoraf to var konventionelle med interesse i at omlægge til økologisk drift. To andre har også konventionel produktion). Interviewene er gennemført i november måned 2017.

De interviewede bedrifter spænder fra 20 ha deltidslandbrug til 420 ha fuldtids planteavl. Desuden repræsenterer bedrifterne både rene planteavlsbrug, en æbleplantage og bedrifter med kødkvæg, kyllinger og frilandsgrise (lille og stor besætning). De to konventionelle bedrifter er rene planteavlsbrug.

Forsyning med næringsstoffer

Der bruges bælplanter, gødning fra egne dyr, konventionel husdyrgødning, afgasset biogasgødning, tilkøbt økologisk gødning (kylling og kvæg). To bruger også Biogrow og benmel. De konventionelle bruger kunstgødning. Desuden er der også vægt på at have kløvergræs og efterafgrøder i sædskiftet.

Næringsstofftilførsel i forhold til afgrøders behov

De fleste vurderer, at de med de kilder, de har adgang til i dag, har en fornuftig næringsstofforsyning. Flere peger også på, at de bevidst har valgt at gøde under 60 % af normen for at kunne

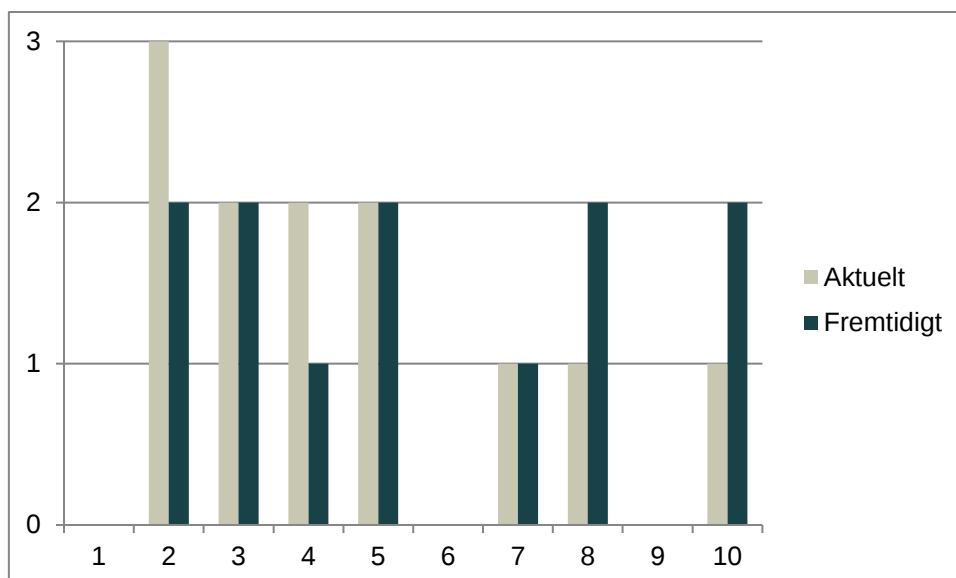
opnå forhøjet tilskud. En pointerer, at maksimalt udbytte ikke er et mål i sig selv og har god økonomi i begrænset tilførsel af økologisk gødning og salg af højværdiprodukter. En vurderer også, at der er næringsstof nok i at have halvdelen med kløvergræs.

Ellers er vurderingen lige fra voldsom underforsyning over 30-40 % til 4/5 forsyning og til ingen problemer med at få gødning nok.

Hvis adgangen til konventionel husdyrgødning begrænses yderligere, vil det for de fleste bedrifter blive problematisk at sikre næringsstofforsyningen.

Landmændene er bedt om at give en karakter mellem 1 og 10 på problemet med at skaffe næringsstoffer. (1= ingen problemer; 10=håbløst)

Fordelingen er vist i nedenstående diagram, hvor det også er vist, at flere forventer, at problemerne vil blive værre i fremtiden med mindre, der kommer adgang til konventionel gødning.

Ønsker til fremtidig gødningsforsyning

Hovedparten af landmændene kunne godt tænke sig adgang til mere økologisk gødning, så udbytterne kunne komme højere op. Der er især ønske om at få noget hurtigere virkende gødning med en god kvælstofeffekt, da de økologiske gødninger ofte har en ret langsom virkning i jorden. En nævner, at der også skal fokus på fosforforsyningen på længere sigt – f.eks. gennem recirkulering af husholdningsaffald. En anden, der får meget hønsegødning, vil gerne have gødning med mindre fosfor.

Flere nævner ønsket om, at det skal være let at håndtere (som en handelsgødning). Tre nævner biogasgødning som en ønsket løsning – en ligefremt at det samfundsmæssigt, økonomisk og energimæssigt er den rigtigste løsning.

Et par udtrykker ikke ønske om at skulle tilføre mere gødning, idet de har valgt en driftsform, der ikke kræver mere gødning, end de har adgang til nu.

Udfordringer ved at skaffe mere gødning

De fleste peger på, at Fyn er udfordret med hensyn til økologisk gødning. Især manglen på økologisk husdyrgødning ser mange som en central udfordring. Desuden er der stor afstand mellem mange af de økologiske bedrifter, så det er svært at få etableret noget effektivt samarbejde. En nævner at det stort set vil være umuligt for kommende økologiske planteavlere at skaffe gødning.

Brugen af biogasgødning er også en udfordring. Dels er der ikke økologisk biogasgødning (kan der skaffes input til det?), og der er tvivl om hvad der må bruges af ikke-økologisk biogasgødning. Opbevaring af den afgassede gødning indtil udbringning (ekstra gylletanke) er også en udfordring, der skal løses.

Nogle udtrykker også bekymring for, om der kommer slam og andre uønskede stoffer med, når man skal finde ekstra gødning, og en peger på, at der er et dilemma mellem at bruge jorden til at producere føde eller til at lave plantemateriale til biogasproduktion.

De få, der ikke savner gødning nu, har heller ikke peget på udfordringer.

Ønsker til løsninger

Tre ønsker blot at reglerne om at bruge konventionel husdyrgødning og konventionel biogasgødning forbliver åbne – i hvert fald indtil der er adgang til økologisk gødning i større mængder.

Flere peger på behovet for økologisk biogas (og flere økologiske husdyr) ved at der etableres en økologisk biogaslinje. Det kræver at flere går sammen, så det bliver muligt til en fornuftig pris, og det kan sikres, at der ikke kommer uønskede stoffer i.

Flere peger også på muligheden for at få lokale aftaler bedrifterne imellem, så man kan udveksle foder og gødning.

Egne initiativer

Flere ser gerne, at der bliver etableret økologisk biogas; men det opleves som en stor udfordring, som man ikke har kapital til at gå i gang med. Men man vil gerne støtte op, hvis der er nogen, der kan sætte en realistisk projektplan op.

Flere nævner også, at de arbejder med lokale kontakter og med at optimere deres sædskifter.

Muligheder i biogasproduktion

Der er bred enighed blandt de adspurgte om, at en økologisk biogasproduktion med tilhørende økologisk biogasgødning vil være et stort plus for næringsstofforsyningen blandt økologer på Fyn. Det vil også øge mulighederne for recirkulering af næringsstoffer.

Men det skal sikres, at der ikke blandes forkerte ting i, og prisen på den afgassede gødning skal være fornuftig i forhold til den nuværende situation (hvor en nævner, at han får konventionel gylle gratis).

Biogasgylle kan også efterbehandles, så man både kan få kvælstofrige og fosforrige fraktioner.

Organisering og finansiering nævnes som vigtige udfordringer.

En nævner en bekymring for at biogasgødning betyder, at der ikke kommer nok kulstof tilbage til jorden.

Vil økologiske biogasanlæg på Fyn hjælpe?

Det er der bred enighed om, at det ville. Især hvis anlægget kan tage en masse græs, så man ikke er så afhængig af økologisk husdyrgødning.

Der er dog bekymring for, at det kan blive svært at finde placeringer, hvor logistikken gør det økonomisk muligt.

Nogle få peger på, at det også fortsat skal være muligt at bruge konventionel gødning (og biogasgødning) indtil der er realistiske økologiske alternativer.

Barrierer der holder økologisk biogas på Fyn tilbage

Der peges især på manglen på økologisk husdyrgødning, afstanden mellem bedrifterne, mange små bedrifter, og at det er dyrt og krævende at få et biogasanlæg etableret.

En optimal placering i forhold til de eksisterende økologiske bedrifter er også svært at pege på.

Der skal være en fordel ved at sende den sparsomme økologiske gødning gennem biogasanlægget.

Der er brug for at få samlet en gruppe til at sætte gang i et biogasinitiativ.

Er der interesse blandt landmændene for at være med i et biogasinitiativ?

De fleste ser ikke sig selv som initiativtager og med forskellige begrundelser: For lille bedrift, for høj alder, har ikke biomasse at bidrage med.

Omvendt vil mange gerne være med i et initiativ og vil især gerne være aftager af gødning fra et økologisk biogasanlæg.

Er der interesse for et møde om økologisk næringsstofforsyning og biogasinitiativer?

Det er der næsten enstemmig interesse for. Helst i januar-februar og helst om aftenen.

Tilbagemeldinger fra landmændene er indsamlet af Camilla Kulmbach Sørensen og Ida Marie Friis-Jeppesen, SEGES.

Notatet er udarbejdet af

Erik Fog
Landskonsulent
Økologi Innovation

D: +45 8740 5490

M: +45 5180 8669

E: erf@seges.dk